

Grimzdų šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

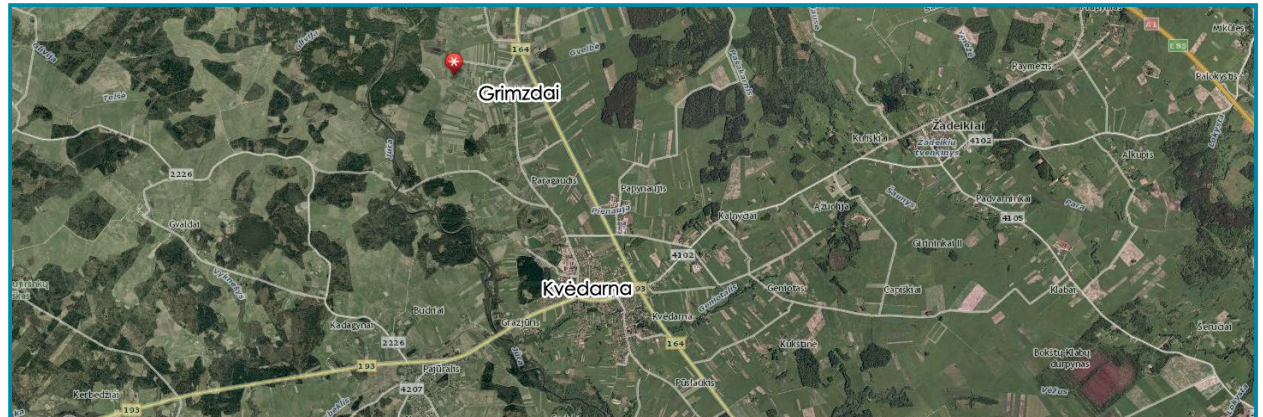
Verduklys, Tyrasis (Gyvasis) šaltinis

Koordinatės

LKS: 371043; 6163131

Adresas

Šilalės r. sav., Kvėdarnos sen., Grimzdų kaimo vakarinės palaukės. Versmė atsiveria laukuose dauboje, Jūros kairiajame paslėnyje apie gerą kilometrą į Rytus nuo upės vagos. Šalia, kiek šiauriau nuo šaltinio už kelių šimtų metrų yra nykstantis lauko keliukas į garsią Gvaldų miško koplyčią (Drungeliškes), seniau nutiestas iš Grimzdų. Šį lygumoje išėjusį kaimą pasieksite iš Kauno–Klaipėdos magistralinio kelio, pasukę jo sankirtoje su Rietavo–Šilutės keliu į Pietus, link Kvėdarnos. Pavažiavus juo 4–4,5 km, reikia sukti dešinėn (į vakarus) ir pervaziavus išilgai viso Grimzdų kaimo laukuose (ganyklose) atrasti nedidelį, pavieniui pūpsantį lapuočių gojelį. Jo medžiai pakraščiais apsupę šaltiniuotą daubą su pasitvenkusiu „ežerėliu“, kurio smėlėtas dugnas gurgia besiveržiančiomis versmėmis. Išsiliejęs šaltinis turi hidrogeologinio gamtos paveldo objekto statusą ir 1985 m. paskelbtas gamtos paminklu

Aplinka

Vakarų Žemaičių plynaukštėje Rietavo moreninė lyguma, išprausta tarp Vidurio Žemaičių aukštumos ir Endriejavo kalvagūbrio, beveik jos viduriu teka Jūra (172 km ilgio, kairysis Nemuno intakas). Prie Aitros žiočių Jūros slėnis pasidaro nebe toks gilus ir ima vis labiau kilpuoti, aplenkdamas kiek aukštesnes Kvėdarnos, Pajūralio kalvas. Smarkiai vandeniui plūstantis Grimzdų šaltinis visiškai nenuspėjamai atsiveria negilioje, pailgoje (30 × 50 m) su 2–3 m aukščio šlaiteliais dauboje. Ji apsupta laukų ir ganyklų. Siaurai lapuočių guoto slepiama dauba su pasitvenkusiu dugne (apie 99 m NN) šaltiniuotu „ežerėliu“ yra šiauriau keliuko į ganyklas ir apie 130 m į V–ŠV nuo elektros linijos posūkio į galukaimio sodybą ir čia pastatytos kampinės stulpinės atramos. Vandeniui užlietame daubos dugne išplautas stambus smėlis su žvirgždu, prisibarstę moliuskų geldelių nuolaužų ir išplautų nedidelių riedulių. Iš versmės srauniai čiurlenanti išplova gausiai išklota išplautais gargždo apvalainukais. Aplink šaltinį plyti kraštiniais dariniais (gtIIIb1) susibangavę sausi priemolingi laukai. Ežerėliu pasitvenkusiame duburyje, spėjama,

iš sujauktos kraštinės morenos skeldžių gausiai priplauta smėlio.

Dabartinė būklė, kaptazas

Pajėgi versmė atsiveria silpnai banguotoje lygumoje, viduryje laukų. Ją slepia lapuočių miškelis, siaura juosta augantis aplink 0,4 ha ploto daubą, kurios dugnas pasitvenkęs šaltiniuotu vandeniu ir išvarpytas smėlį kilnojančiais ištakos židiniai. Negilaus (20–40 cm) tvenkinio pakrantės užžėlusios žolynais, drėgmę mėgstančia augalija. Vakariniame jo krantelyje prasideda veržli išplova (1–1,5 m pločio) už keliasdešimties metrų per akmenis nugarmanti į melioracijos griovį ir virstanti smagiu upeliu. Toliau, už 1–1,2 km upelis įteka į Jūrą, jos kairiajame krante beveik priešais Glivijos (dešinysis Jūros intakas) žiotis. Čia per Jūros upę nutiestas lieptas, o jos kairėje pusėje esanti dauba, kurią perskrodžia šaltiniuotas upelis, vadinama Vilkduobe. Išpūdingas šaltinis yra atokiau Grimzdų kaimo, nekaptuotas. Prie jo dažniau apsilanko tik vietiniai. Dirvonojančiose ganyklose prie iš šaltinio ištekancio griovio įrengtos

galvijų girdyklos. Nėra nuorodų ir informacijos, bet versmę atrasti ir pamatyti nėra keblu.

Vandens fizikinės savybės

Vanduo skaidrus, beskonis, bekvapis. Nėra geležies nuosėdų. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-06-19) vanduo buvo 8,9 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,45). Savitasis elektros laidis (SEL – 514 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = + 46 mV), daug deguonies (O₂ = 14,38 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų (bendras ištirpusių mineralinių medžiagų kiekis 509 mg/l). Vanduo santykinai kietas, pasižymi karbonatiniu virinant lengvai pašalinamu kietumu (bendrasis kietumas 5,65 mg-ekv/l). Tyrimo metu nitritų ir amonio neaptikta. Tačiau vandenyje nitratų koncentracija siekia net 31,9 mg/l. Tai rodo, kad šaltinio vandeniui poveikį daro šaltinį supantys laukai ir galbūt net Grimzdų gyvenvietė.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

$$M0,5 \frac{HCO_3 81}{Ca 73 Mg 19} T 8,9 Q 18$$

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	509		
Sausoji liekana 180 °C	344		
Bendrasis kietumas		5,65	
Karbonatinis kietumas		5,41	
Nekarbonatinis kietumas		0,24	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	15,74	0,45	6,77
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	13,28	0,28	4,21
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	329,84	5,41	81,35
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	31,90	0,51	7,67
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	8,49	0,37	6,01
Kalis, K ⁺	5,10	0,14	2,27
Kalcis, Ca ²⁺	89,87	4,48	72,73
Magnis, Mg ²⁺	14,25	1,17	18,99
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,57		
Permanganato skaičius, mg O/l	< 0,63		
Bendroji geležis, Fe mg/l	0,04		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	570		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Vietiniai prisimena, kad seniau šis Verduklis buvęs daug vandeningesnis ir iki 1955 m. net nesunkiai suko Vilkų Duobės (Grimzdų) malūno girnas. Dabar senasis malūnas sunyko, vargiai atrastis net jo žymės. Jis stovėjo koks šimtas žingsnių nuo Jūros, šaltiniuoto upeliuko žemupyje. Prie jo įkritisioje dauboje kažkada buvo iškastos duobės vilkams gaudyti, nuo to išlikęs tik vietovės pavadinimas šiame Jūros paupyje.

Tipas

Kylantis (?) arba mišrios grūntinio (subspūdinio) ir spūdinio vandens ištaka

Režimas

Nuolatinio veikimo su aktyvia ištaka

Vandeningumas

Didelio vandeningumo (labai reikšmingas). Ankstesnių tyrimų duomenimis, nutekančios išplovos debitas – 18 l/s arba 65 m³/h (1555 m³/d)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2014